

Wojciech J. Cynarski

Ekspertyzy i opinie dla PZJJ

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu, kultura, zdrowie, edukacja] 6, 110-112

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Przedstawiamy dwie opinie eksperckie wykonane dla Polskiego Związku Ju-Jitsu (PZJJ) w Katowicach. W pierwszym przypadku rzecz dotyczy 'jūjutsu', w drugim – sportowej odmiany tej sztuki walki (w przyjętej przez PZJJ wersji JIJF – JuJitsu International Federation).

WOJCIECH J. CYNARSKI

Zakład Sportów Walki i Sportów Indywidualnych

Wydział Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Rzeszowski, Polska

Ekspertyzy i opinie dla PZJJ / Expert opinions for PZJJ

Pierwsza ekspertyza dotyczy prawidłowej pisowni nazwy „jūjutsu”. Druga opinia dotyczy trenera, specjalisty od jūjutsu sportowego.

Ekspertyza

W odpowiedzi na prośbę-zamówienie, skierowane do IWFiz UR na moje nazwisko przez prezesa Polskiego Związku Ju-Jitsu dnia 23.01.2005, o interpretację transkrypcji japońskiego słowa *jūjutsu*, wyjaśniam, jak następuje.

Dla określenia japońskiego terminu 'jūjutsu' (jap. *jū* – miękkość, elastyczność, *jutsu* sztuka, technika, metoda, czyli „sztuka elastyczności”) przyjmowane są od przeszło stu lat różne transkrypcje. Na początku XX wieku dominowało tu literactwo oddające fonetyczne brzmienie japońskiej nazwy, która jest zbiorczym określeniem samurajskich odmian walki wręcz, realizujących nadrzędną zasadę „*jū-no ri*” – miękkości, elastyczności. Nazwy z początku ubiegłego wieku, jak w tytułach książek H.I. Hancocka [1905] – *Dschiu-Dschitsu*, czy tym bardziej Zygmunta Kłońska (wydania 1907 i 1909) – *Dżiu-Dżicu* – oddają właściwe brzmienie obydwu japońskich ideogramów. Pozostałością tego fonetycznego zapisu jest pisownia *Jiu-Jitsu*, funkcjonująca do dziś w niektórych, zwłaszcza starszych europejskich organizacjach, szkołach i związkach tej sztuki walki, stosowana np. przez *meijin* Lothara Siebera 10 dan.

Najbardziej prawidłowym zapisem, oddającym specyfikę języka japońskiego (transkrypcja Hepburna), jest 'jūjutsu', gdzie oznaczamy pierwszą samogłoskę ū – „długie u” i nie oznaczamy drugiego, „krótkiego u” – samogłoski zanikającej [por.: Cynarski 2000, s. 99; 2004, s. 107–108; Cynarski, Litwiniuk 2002–2003, s. 127]. Tego typu pisownię, co prawda bez oznaczania głosek długich, upowszechnia lider federacji IMAF (*International Martial Arts Federation*, Tokio) – prof. Shizuya Sato, posiadacz stopnia 10 dan w jūjutsu (**jujutsu**). Autor ten przeciwstawia japońskie jūjutsu ('nihon jujutsu') innym jego odmianom [Sato 1998]. Podobnie austriacki ekspert dr Heribert Czerwenka-Wenkstetten (9 dan) przeciwstawia oryginalne jūjutsu japońskie innym jego odmianom, wskazując na różnicę treści kryjących się pod tym terminem (ideowych i w zakresie repertuaru technicznego). Używa jednak nazw w wersji przyjętej w języku angielskim: **Jujitsu** i **Nippon Jujitsu** [Czerwenka-Wenkstetten 1993, s. 17–18].

Podobny zapis stosują europejscy i amerykańscy badacze sztuk walki, odnosząc pojęcie jūjutsu (jujutsu, jujitsu, **ju-jitsu** itp.) zarówno do jego klasycznych, oryginalnych form i starych szkół sprzed epoki *Meiji*, jak też do współczesnych eklektycznych systemów samoobrony i nowoczesnego sportu walki [por.: Habersetzer 1989; Craig 1995; Maroteaux 1995; Sterkowicz 1998; Cynarski 1999 a, b]. Niektórzy jednak, jak dr Krzysztof Kondratowicz (nestor polskiego środowiska jūjutsu, 10 dan) pozostają przy starszej pisowni – **Jiu-jitsu** [Kondratowicz 1991].

Wszystkie wymienione sposoby transkrypcji japońskich ideogramów pochodzenia chińskiego na języki zachodnie i literactwo łacińskie są dość upowszechnione i dopuszczalne. Jedyne błędne jest mieszanie zapisu w wersji „fonetycznej” członu 'jū' ze słownikowym 'jutsu', co daje hybrydę 'jiu-jutsu'. Podobnie błędna byłaby transkrypcja jūjutsu.

Bez względu jednak na poprawność zapisu różne organizacje jūjutsu przyjmują różne pisownie nazwy tej sztuki i sportu walki. Dotyczy to zarówno stylów tradycyjnych i różnych odmian wywodzonych z owej tradycji sportów walki. Pomimo, że jūjutsu znane jest na Zachodzie najdłużej spośród dalekowschodnich sztuk i sportów walki [Cynarski, Mirkiewicz 2002], a może właśnie dlatego, nie doszło do unifikacji nazewnictwa ani też przyjęcia jednolitych struktur instytucjonalnych w skali światowej. Toteż faktem jest pluralizm organizacyjny i chaos terminologiczny w tej dziedzinie.

Ogólnie, ale w dużym przybliżeniu, można zgodzić się z pismem prezesa PZJJ Stefana A. Bańskiego, który wskazuje na różne pisownie przyjęte w krajach niemieckojęzycznych, anglojęzycznych, hiszpańskojęzycznych i słowiańskich. Niemniej rzeczywistość jest znacznie bardziej skomplikowana. W samych Niemczech jūjutsu w nazwach organizacji i w literaturze pojawia się pod nazwami: Jūjutsu, JuJutsu, Ju-Jitsu, Jiu-Jitsu, przy czym pod tymi nazwami kryć się mogą różne, choć najczęściej podobne, treści. Podobnie jest w Polsce i innych krajach.

Konkludując:

1. Nie tyle forma zapisu różnicuje treści zawarte w nazwie, która odnosi się do jūjutsu, co cele, dla których odmiana ta jest uprawiana. Istotne jest, czy w danym przypadku chodzi o drogę osobowej samorealizacji, system kultury psychofizycznej, samoobronę czy **rywalizacyjny sport**.
2. Odniesienie do tradycji, charakterystykę techniczno-taktyczną i specyfikę stosowanych metod treningowych określają (w pewnym sensie) nazwy stylów i szkół lub dodane do nazwy sztuki/**sportu walki** przymiotniki: japońskie, brazylijskie, niemieckie itp.
3. Pisownia ma znaczenie jedynie dla zgodności z zasadami języka japońskiego lub języka danego kraju, gdzie jūjutsu jest uprawiane i pisownia ta wynika z tradycji, do której odwołuje się dana instytucja.
4. Toteż funkcjonuje jūjutsu w zapisie z litery dużej lub małej, osobno i łącznie, w różnych transkrypcjach, np.: *Dschiu-Dschitsu*, *dziu-dzitsu*, *jiujitsu*, *Ju-Jutsu*, *jujitsu* itp. W różnych krajach w nazwach i regulaminach organizacji sportowych wymienione tu pojęcia, lub podobnie pisane i wymawiane, odnoszą się do tego samego fenomenu **pokrewnych sportów walki** (uwzględniając różnice w regulaminach walki sportowej). Pokrewieństwo to wynika z japońskiego pochodzenia uprawianych dzisiaj odmian, w różnym stopniu także technik i przyjętej terminologii, a zwłaszcza z przyjęcia nazwy **jūjutsu** (różnie zapisywanej).

dr Wojciech J. Cynarski
trener międzynarodowy jūjutsu,
shihan idōkan yōshin-ryū, 6 dan
Pracownia Sztuk i Sportów Walki
Instytut Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego
Uniwersytet Rzeszowski
Rzeszów, 2005-03-25

BIBLIOGRAFIA

1. Craig D.M. (1995), *Japan's Ultimate Martial Art. Jujitsu Before 1882. The Classical Japanese Art of Self-Defense*, Chartles E. Tuttle Co., Inc., Boston – Rutland, Vermont – Tokyo.
2. Cynarski W.J. (1999 a), *Sterkowicz S.: „Jūjutsu. Wybrane aspekty sztuki walki obronnej”*, „Przegląd Naukowy Instytutu Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego WSP w Rzeszowie”, nr 2, s. 85–87.
3. Cynarski W.J. (1999 b), *Co to jest oryginalne, japońskie jūjutsu*, „Życie Mysłowic”, nr 20, s. 14.
4. Cynarski W.J. (2000), *Sztuki walki budō w kulturze Zachodu*, Wyd. WSP, Rzeszów.
5. Cynarski W.J. (2004), *Teoria i praktyka dalekowschodnich sztuk walki w perspektywie europejskiej*, Wyd. UR, Rzeszów.
6. Cynarski W.J., Litwiniuk A. (2002–2003), *Słownik pojęć teorii dalekowschodnich sztuk walki – część II*, „Rocznik Naukowy Idō – Ruch dla Kultury/ Movement for Culture”, t. III, s. 125–129.
7. Cynarski W.J., Mirkiewicz M. (2002), *Azjatyckie sporty i sztuki walki w Polsce w latach 1900–1939* [w:] Wasztyl R. [red.], *Polska kultura fizyczna w czasach zaborów i drugiej Rzeczypospolitej*, AWF Kraków, s. 147–153.
8. Czerwenka-Wenkstetten H. (1993), *Kanon des Nippon Jujitsu (t. 1). Begriffe, Grundlagen, Geschichte, Basistechniken*, Tyrolia-Verlag, Innsbruck – Wien.
9. Kłóśnik Z. (1909), *Dziu-Dzicu, czyli Źródło zdrowia, siły i zręczności. Podług H. Irvinga Hancocka*, wyd. II, Warszawa: E. Wende i Ska, Lwów.
10. Habersetzer R. (1989), *Découvrir le Ju-Jitsu*, Amphora S.A., Paris.
11. Hancock H.I. (1905), *Dschiu-Dschitsu. Die Quelle japanischer Kraft. Methodische Körperstählung und Athletische Kunstgriffe der Japaner*, Stuttgart.
12. Kondratowicz K. (1991), *Jiu-jitsu. Sztuka walki obronnej*, Wyd. 'Czasopisma Wojskowe', Warszawa.
13. Maroteaux R.J. (1995), *L'esprit du ju-jitsu traditionnel. Historique, esotérique, technique*, autoedycja (wyd. II), Avignon.
14. Sato S. (1998), *Nihon jujutsu*, IMAF, Tokyo.
15. Sterkowicz S. (1998), *Ju-jitsu. Wybrane aspekty sztuki walki obronnej*, Wyd. AWF, Kraków.

Przed stu laty ludzie *jūjutsu* zasilali szeregi zyskującego popularność sportu – *jūdō*. Tutaj mamy przypadek odmienny. Trener *jūdō* zabyłszy jako specjalista sportowego *jūjutsu*.

Opinia – sylwetka trenera

Na prośbę Zarządu Polskiego Związku Ju-jitsu przedstawiam tę oto opinię o trenerze Marianie Jasińskim, działaczu PZJJ.

Mgr M. Jasiński jest absolwentem UŚ. Ukończył studia podyplomowe z zakresu pedagogiki stosowanej (Akademia Ekonomiczna w Katowicach), menedżera sportu (Katowice) i zarządzania w oświacie (Dąbrowa Górnicza). Jest trenerem II klasy w *jūdō* i posiadaczem stopnia 5 dan, a także trenerem II klasy w *jūjutsu* i posiadaczem najwyższego w PZJJ stopnia 7 dan. Wykształcenie to świadczy o wysokich kompetencjach opiniowanego w dziedzinie sportu. Jest głównym trenerem w KS „Budowlani” Sosnowiec (*jūjutsu* i *jūdō*).

Ponieważ zawodnicy wyszkoleni przez Jasińskiego osiągnęli świetne wyniki w zawodach krajowych (wg przepisów systemu *fighting* organizacji JJIF, przyjętych przez PZJJ), od roku 2000 jest on trenerem kadry narodowej PZJJ. Reprezentacja naszego kraju zdobyła w tym czasie m.in. 9 medali MŚ, a w klasyfikacji drużynowej Pucharu Europy za lata 2003–2005 Polska zajęła wysokie II miejsce.

Znam Mariana Jasińskiego od roku 1992, zanim powołany został PZJJ. Byliśmy współzałożycielami tego Związku. Później przez 10 lat spotykaliśmy się na zebraniach Zarządu PZJJ, zawodach, szkoleniach trenerskich i sędziowskich. Mogę stwierdzić, że jest on człowiekiem inteligentnym i ambitnym, a także wymagającym i krytycznym, solidnym w pracy i koleżeńskim w relacjach międzyludzkich. Wykazuje uzdolnienia przywódcze i organizacyjne. Te właśnie predyspozycje poparte pracowitością doprowadziły do jego licznych sukcesów w pracy trenerskiej (medale mistrzostw Europy i świata, i kilkakrotne nagrody ministra za wybitne osiągnięcia sportowe).

Marian Jasiński jest niewątpliwie specjalistą w zakresie tej właśnie sportowej formuły *jūjutsu*. Jest też osobą zasłużoną dla PZJJ i dla rozwoju propagowanego przez Związek sportu walki.

Kierownik Zakładu

Dr hab., prof. UR Wojciech J. Cynarski
lic. trener międzynarodowy IE *jūjutsu*, 6 dan
okuden shihan szkoły systemu
idōkan yōshin-ryū

SUMMARY

The first opinion refers to the correct spelling of “jūjutsu”. The second one refers to the coach, a sport jūjutsu specialist – Marian Jasiński.